



## Znaczenie współpracy międzynarodowej na szczeblu krajowym i regionalnym

- [Wprowadzenie](#)
- [Przeczytaj](#)
- [Grafika interaktywna](#)
- [Sprawdź się](#)
- [Dla nauczyciela](#)



## Znaczenie współpracy międzynarodowej na szczeblu krajowym i regionalnym

Źródło: dostępny w internecie: [pixabay.com](https://pixabay.com), domena publiczna.

Państwa mają możliwość wchodzenia w rozmaite, niejednokrotnie bardzo złożone relacje z innymi krajami, w celu zapewnienia poszczególnym jednostkom dobrobytu i bezpieczeństwa. Do największych organizacji ponadnarodowych należy choćby Unia Europejska, NATO czy ONZ. Choć instytucje te mogą wydawać się nam obce, a zasady ich działania dla wielu są niezrozumiałe, to skutki decyzji podejmowanych przez te organy możemy zauważyć nawet w najmniejszych miejscowościach – wystarczy wiedzieć, czego szukać.

### Twoje cele

- Wyjaśnisz, dlaczego państwa decydują się na rozmaite formy współpracy ponadnarodowej.
- Przeanalizujesz pozytywne i negatywne skutki integracji politycznej oraz gospodarczej.
- Wymienisz korzyści dla Twojego regionu płynące ze współpracy międzynarodowej.

# Przeczytaj

---

Współpraca regionalna jest określeniem obejmującym różne formy współdziałania państw w obrębie określonego regionu. Najczęściej odbywa się ona w ramach organizacji regionalnych powołanych dla takich celów jak np. zapewnienie pokoju, bezpieczeństwa, stabilizacji, rozwoju gospodarczego. Jeśli w jej ramach kraje budują ścisłe więzi, można mówić o integracji regionalnej. Organizacjami, które realizują współpracę regionalną, są m.in. Unia Afrykańska, OPA, OBWE, Rada Europy. Ograniczenie takiej formy współpracy do części regionu określa się mianem współpracy subregionalnej (np. CEFTA).

Współpraca międzynarodowa to również współpraca gmin, powiatów i województw, która może przyjąć formę np. partnerstwa miast i gmin (*town-twinning*).

**« Współpraca partnerska to spotkanie dwóch gmin w celu realizacji wspólnych interesów i zacieśniania więzów przyjaźni z uwzględnieniem europejskiej perspektywy. To definicja współpracy partnerskiej stworzona po II wojnie światowej przez Jeana Baretha, jednego z założycieli Rady Gmin i Regionów Europy (CEMR). W ten sposób zdefiniowane zostały najważniejsze wartości partnerstwa: przyjaźń, współpraca i wzajemne zrozumienie pomiędzy obywatelami Europy.**

Źródło: [twinning.org](http://twinning.org) (dostęp 25.08.2021).

Obecnie partnerstwo miast wspiera projekty współpracy pomiędzy samorządami, mające na celu mobilizowanie obywateli na poziomie lokalnym i unijnym do angażowania się społecznego, politycznego oraz wolontariatu. Obejmuje ono np. wymianę doświadczeń samorządowych, wizyty mieszkańców oraz podejmowanie wspólnych inicjatyw w zakresie edukacji, kultury, sportu, turystyki czy gospodarki komunalnej.

W Europie występuje ponad 20 000 partnerstw między różnymi jednostkami samorządu, z czego blisko 4 000 nawiązały polskie miasta, gminy, powiaty i regiony. Współpraca partnerska jest jedną z najważniejszych dla Europejczyków możliwości spotkania twarzą w twarz, dzielenia się doświadczeniami codziennego życia i korzystania ze swojej wiedzy w różnych dziedzinach – począwszy od edukacji i kultury, na gospodarce skończywszy. Pomaga również w tworzeniu poczucia jedności europejskiej, umożliwia obywatelom rozmowy na ważne tematy w przyjaznej atmosferze, tworzy aktywne społeczeństwo europejskie.

Na dzień 1 stycznia 2019 r. z 940 miast w Polsce blisko 200 nawiązało bliższe kontakty z miejscowościami na świecie. Rekordzistami są: Kraków, który ma 22 miasta partnerskie, Łódź i Gdańsk – po 20. Niektóre miasta, jak np. Niemcza czy Ostróda, mają po jednym partnerstwie. Do tego trzeba doliczyć regionalną współpracę zagraniczną, której dobrym przykładem jest województwo kujawsko-pomorskie. Podpisało ono umowy z 16 prowincjami, m.in. we Włoszech, w Kazachstanie, Chinach, Rosji i we Francji.

Dane na podstawie: *Miasta partnerskie – dlaczego warto współpracować*, 23.04.2019, [samorzad.infor.pl](http://samorzad.infor.pl) (dostęp 25.08.2021).

Formą **współpracy transgranicznej** (polegającej na współdziałaniu jednostek samorządu terytorialnego obszarów przygranicznych sąsiadujących ze sobą państw) na szczeblu regionalnym są euroregiony. W ramach tej współpracy podejmowane są działania służące rozwijaniu gospodarki, nauki i oświaty, kultury. Promuje się i ułatwia kontakty mieszkańców obszarów przygranicznych oraz występujących tam podmiotów gospodarczych. Euroregiony to stałe „struktury” obejmujące reprezentantów dwóch lub więcej państw położonych w swoim bliższym lub dalszym sąsiedztwie.



Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Jednym z przykładów współpracy polsko-słowackiej w euroregionie Tatry są wspólne akcje ratunkowe i szkoleniowe podejmowane przez ratowników TOPR i Horską Służbę. Współpraca polsko-niemiecka w euroregionie Pro Europa Viadrina zaowocowała powstaniem Collegium Polonicum w Słubicach. Jego główne zadania wiążą się z pogłębianiem naukowej i kulturalnej współpracy mieszkańców terenów przygranicznych Polski i Niemiec.

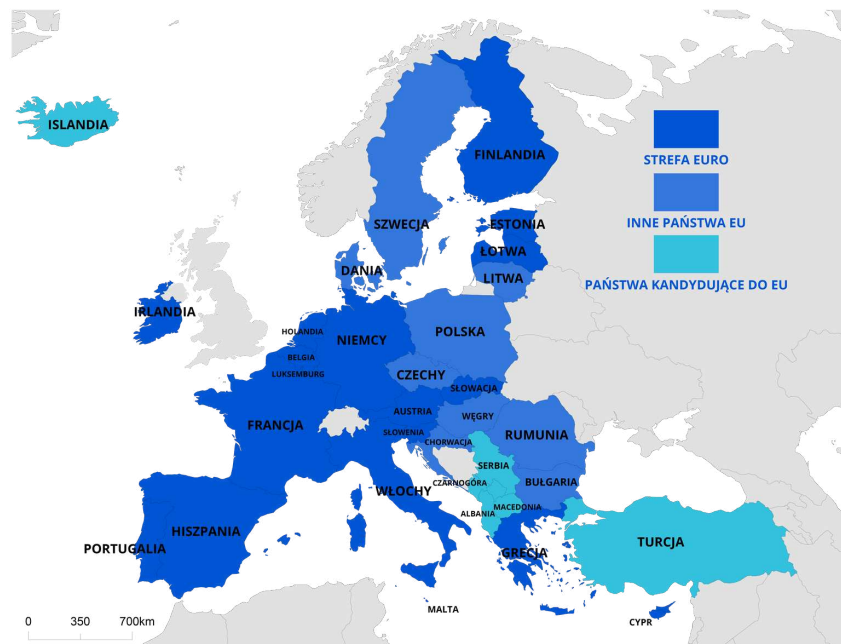
« Najwięcej transgranicznych przedsięwzięć polskich samorządów to inicjatywy kulturalne. Prawie 40% wszystkich przypadków współpracy przypada na sferę kultury. Pozostałe obszary współpracy to: oświata (79 przypadków, czyli 12,6%), infrastruktura (11,7%), turystyka (10,4%), sport (10%). Wyraźnie mniej wspólnych przedsięwzięć dotyczy ekologii i środowiska oraz gospodarki (zaledwie 12 przypadków).

Źródło: A. Nijander-Dudzińska, D. Wojakowski, A. Wołek, *Współpraca międzynarodowa samorządów Polski Południowej*, „Pogranicze. Polish Borderlands Studies” 2019, nr 7 (4), s. 129–145.

Współpraca na poziomie regionalnym przejawia się w tworzeniu organizacji zrzeszających kraje położone w jednej części świata, a często sąsiadujące ze sobą. Dobrym przykładem jest tutaj [Unia Europejska](#). Przystąpienie Polski do Unii Europejskiej w 2004 r. zdeterminowało konieczność dostosowania podaży i popytu do rynku europejskiego. Już wcześniej doszło do konsolidacji i przejmowania firm przemysłu spożywczego przez inwestorów zagranicznych. Upadły małe przedsiębiorstwa, które miały trudności z rosnącą konkurencją. Nastąpiło ożywienie eksportu i poprawa pozycji polskich producentów żywności w UE. Wzrastające wymogi dotyczące jakości produkcji rolnej przyczyniły się do upadku najmniej wydajnych gospodarstw i wymusiły większy stopień specjalizacji oraz wzrost ich przeciętnej powierzchni.

### **Pozytywne aspekty przystąpienia Polski do Unii Europejskiej**

- możliwość korzystania z tzw. czterech unijnych wolności: swobody przepływu towarów, usług, osób oraz kapitału,
- możliwość korzystania z funduszy unijnych, dzięki którym można realizować projekty infrastrukturalne, naukowe,
- wzrost znaczenia Polski na arenie międzynarodowej,
- przyjęcie unijnych standardów w zakresie ochrony środowiska przyrodniczego oraz bezpieczeństwa,
- poprawa konkurencyjności polskich towarów na rynku europejskim,
- otrzymanie dodatkowych (poza NATO) gwarancji bezpieczeństwa kraju,
- dostęp do transgranicznej opieki medycznej,
- dostęp do nowych, sprawnych instrumentów prawnych.



Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o. na podstawie [uniaeuropa.info.pl](http://uniaeuropa.info.pl), licencja: CC BY-SA 3.0.

Każde państwo będące członkiem Unii Europejskiej co pewien czas, w określonej kolejności (przez pół roku), przewodniczy posiedzeniom Rady Unii Europejskiej oraz reprezentuje ją na forum międzynarodowym. Okres ten nazywany jest prezydencją. Pierwsza prezydencja Polski przypadła na drugą połowę 2011 r.

Głównym założeniem integracji państw jest prowadzenie wspólnej polityki (np. militarnej, gospodarczej, geopolityki) w tych krajach. Integracja międzynarodowa przynosi zarówno pozytywne, jak i negatywne skutki.

#### Skutki wprowadzenia wspólnej gospodarki i waluty

Skutki pozytywne	Skutki negatywne
dzięki prowadzeniu Wspólnej Polityki Rolnej (WPR) następuje poprawa produkcji oraz wzrost dochodów wśród rolników	duże nakłady finansowe na prowadzenie WPR
wspólna waluta ułatwia rozliczenia między przedsiębiorcami	ograniczanie produkcji rolnej poprzez wprowadzanie limitów – efektem tego może być nadprodukcja i marnowanie żywności
jednolity rynek wzmacnia zainteresowanie wśród zagranicznych inwestorów	stosowanie dopłat do produkcji rolnej wpływa na wysokie ceny żywności pochodzącej z innych krajów
	ogromne koszty związane z ratowaniem państw pogrążonych w kryzysie, np. Grecji

### Skutki wprowadzenia swobodnego przepływu ludności przez granice państw

Skutki pozytywne	Skutki negatywne
zmniejszenie biurokracji związanej z przekraczaniem granic	zwiększone występowanie nielegalnej emigracji z innych krajów oraz przestępczości (mobilność przestępców)
otwarcie nowych rynków pracy i niwelacja dysproporcji	wyludnianie się niektórych regionów i zwiększone występowanie efektu starzejącego się społeczeństwa

### Skutki wprowadzenia swobodnego przepływu dóbr i usług przez granice państw

Skutki pozytywne	Skutki negatywne
dostęp do dużego rynku zbytu	wysokie ceny determinowane przez nałożenie cła na dobra i usługi pochodzące z innych regionów świata
brak opłat celnych przy obrocie towarami i usługami na terenie UE	utrudnione konkutowanie małych przedsiębiorstw z globalnymi firmami
dbanie o obrót wewnętrzny towarów i usług poprzez nakładanie ceł na dobra i usługi pochodzące spoza UE	

### Skutki prowadzenia wspólnej polityki strukturalnej

Skutki pozytywne	Skutki negatywne
wsparcie za pomocą funduszy unijnych regionów słabo rozwiniętych	kraje wysoko rozwinięte są zobowiązane do wspierania mniej rozwiniętych obszarów

### Skutki prowadzenia wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa

Skutki pozytywne	Skutki negatywne
łatwość w prowadzeniu negocjacji z krajami niebędącymi w UE	wprowadzenie rozwiązań, które wspierają kraje silne kosztem słabszych
możliwość odwołania się od wyroku z sądu krajowego do sądu unijnego	
zorganizowana walka z przestępczością za pomocą Europejskiego Urzędu Policji	

Szczególnym przykładem współpracy międzynarodowej jest NATO (Organizacja Traktatu Północnoatlantyckiego), zrzeszające głównie państwa w rejonie północnego Atlantyku. Głównym celem organizacji jest wspólna obrona krajów członkowskich w razie ewentualnego ataku ze strony państw spoza sojuszu. Współpraca gwarantuje bezpieczeństwo, sprzyja modernizacji, np. polskiej armii, ale również zobowiązuje do

wspólnych działań, m.in. do uczestnictwa w operacjach wojskowych (np. w Iraku czy Afganistanie).

## Podsumowanie

Postępujący proces globalizacji powoduje, że coraz więcej państw podejmuje współpracę w wielu dziedzinach na szczeblu np. krajowym lub regionalnym. Ogólnie współpraca odbywa się na trzech płaszczyznach: politycznej, militarnej i gospodarczej. Głównym celem współpracy politycznej jest integrowanie się narodów oraz prowadzenie wspólnej polityki wobec innych krajów. Cel współpracy militarnej to zapewnienie bezpieczeństwa państwom członkowskim, ale także działania prewencyjne, akcje rozjemcze i misje pokojowe.

Natomiast współpraca gospodarcza ma za zadanie m.in. ułatwienie międzynarodowej wymiany handlowej, swobodny przepływ kapitału czy dostęp do technologii i zasobów, a tym samym pozwala na przyspieszony rozwój gospodarczy przekładający się następnie na wzrost jakości życia mieszkańców. Oprócz UE i NATO przykładami organizacji współpracy międzynarodowej, działającymi na terenie Europy, są jeszcze m.in. Europejskie Stowarzyszenie Wolnego Handlu, Rada Państw Morza Bałtyckiego, Rada Nordycka, Grupa Wyszehradzka, Rada Europy czy Organizacja Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie.

Oprócz wyżej wymienionych organizacji rządowych można wyróżnić rozmaite organizacje pozarządowe działające w Europie, np.: Stowarzyszenie na rzecz Edukacji Nauczycieli w Europie, Stowarzyszenie Obywateli Europejskich, Centrum Badań ds. Kobiet Europejskich, Eurogrupę na rzecz Zwierząt. Współpraca międzynarodowa w skali regionalnej przynosi korzystne rezultaty w zakresie zwiększonego zasięgu działania czy np. możliwości rozwoju, finansowania działań.

W rzeczywistości każda forma współpracy międzynarodowej przynosi korzyści – daje możliwość bezpośredniego lub pośredniego wpływania na sytuację gospodarczą, polityczną i społeczną krajów, regionów. Sprawna współpraca między państwami przyczynia się do rozwiązywania lokalnych i globalnych problemów.

## Słownik

### cło

opłata nakładana przez państwo na towary w związku z ich wywozem i przywozem dokonywanym przez granice celne państwa, a także ich tranzytem przez jego obszar celny

Źródło: [sejm.gov.pl](http://sejm.gov.pl)

### PHARE

program, który pozwolił Polsce na osiągnięcie dużych korzyści, przede wszystkim poprzez wspomóżenie rozwoju gospodarczego; wśród głównych celów programu należy wymienić zachęcenie do współpracy transgranicznej podmiotów lokalnych i regionalnych oraz wspieranie projektów transgranicznych o małej skali

Źródło: [funduszezare.pl](http://funduszezare.pl)

## **Unia Europejska**

międzynarodowe ugrupowanie integracyjne istniejące od 1 XI 1993, którego podstawą są suwerenne, europejskie państwa narodowe tworzące związek gospodarczo-polityczny

Źródło: [Encyklopedia PWN](https://encyklopedia.pwn.pl)

## **współpraca transgraniczna**

forma współpracy międzynarodowej, której zasadniczym celem jest zniesienie ograniczeń wynikających z istnienia granic państwowych

Źródło: [gov.pl](http://gov.pl)

# Grafika interaktywna

---

## Polecenie 1

Przeanalizuj schemat. Korzystając z różnych źródeł, napisz, jak współpraca międzynarodowa wpłynęła na rozwój Twojego regionu.

## Polecenie 2

Przeanalizuj schemat. Wskaż aspekt współpracy międzynarodowej, który Twoim zdaniem jest najważniejszy dla rozwoju państwa i życia obywateli. Uzasadnij swoją odpowiedź.

Znaczenie współpracy międzynarodowej

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

# Sprawdź się

---

Pokaż ćwiczenia:   

## Ćwiczenie 1



Zaznacz prawidłowe odpowiedzi.

Współpracę transgraniczną charakteryzuje to, że:

- obejmuje obszary przygraniczne.
- jest formą współpracy graniczących ze sobą państw na szczeblu regionalnym.
- tworzy tzw. euroregiony.
- zajmuje się działalnością turystyczną.

## Ćwiczenie 2



## Ćwiczenie 3



Wskaż główny cel NATO (Organizacji Traktatu Północnoatlantyckiego).

- Zapewnienie swobodnego przepływu towarów i usług między krajami członkowskimi.
- Rozwój nauki i oświaty w krajach członkowskich.
- Otwarcie nowych rynków pracy dla obywateli krajów członkowskich.
- Zagwarantowanie – środkami militarnymi i politycznymi – wolności i bezpieczeństwa wszystkim krajom członkowskim.

## Ćwiczenie 4



Zaznacz prawidłowe dokończenia zdania.

Integracja:

- jest procesem, który zawsze tworzy współzależność polityczną.
- jest procesem, który zawsze tworzy współzależność gospodarczą.
- powstaje w wyniku zawieranych umów między państwami.
- daje duże możliwości zatrudnienia obywatelom państw członkowskich.

## Ćwiczenie 5



Na podstawie dostępnych źródeł wiedzy wymień co najmniej 10 zagranicznych miast partnerskich Krakowa. Przy każdym z nich wskaż państwo, w którym dane miasto się znajduje.



## Ćwiczenie 7



Na podstawie dostępnych źródeł wiedzy opisz Euroregion Karpacki, odpowiadając na poniższe pytania i polecenia.

1. Kiedy powstał?
2. Wymień państwa, których terytorium obejmuje.
3. Wskaż, w jakim celu został utworzony.
4. Wymień parki, rezerваты, obszary chronione wchodzące w jego skład na terenie polskiej części. Wymień minimum 10.

## Ćwiczenie 8



Na podstawie dostępnych źródeł informacji podaj dwa przykłady działań na rzecz turystyki i kultury, które podejmowane są przez Polskę i Czechy w ramach współpracy transgranicznej.

---

# Dla nauczyciela

---

## SCENARIUSZ LEKCJI

**Imię i nazwisko autorki:** Magdalena Filewicz

**Przedmiot:** geografia

**Temat zajęć:** Znaczenie współpracy międzynarodowej na szczeblu krajowym i regionalnym

**Grupa docelowa:** III etap edukacyjny, liceum/technikum, zakres podstawowy, klasa II

### Podstawa programowa

VII. Podział polityczny i zróżnicowanie poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego świata: mapa podziału politycznego, system kolonialny i jego rozpad, procesy integracyjne i dezintegracyjne na świecie, konflikty zbrojne i terroryzm, podstawowe wskaźniki rozwoju.

Uczeń:

4) przedstawia przyczyny oraz pozytywne i negatywne skutki integracji politycznej i gospodarczej na świecie, ze szczególnym uwzględnieniem Unii Europejskiej oraz procesów dezintegracyjnych na wybranych przykładach.

### Kształtowane kompetencje kluczowe:

- kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji,
- kompetencje cyfrowe,
- kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się,
- kompetencje obywatelskie.

### Cele operacyjne

Uczeń:

- wyjaśnia, dlaczego państwa decydują się na rozmaite formy współpracy ponadnarodowej,
- analizuje pozytywne i negatywne skutki integracji politycznej oraz gospodarczej,
- wymienia korzyści dla swojego regionu płynące ze współpracy międzynarodowej.

**Strategie nauczania:** konstruktywizm, konektywizm

**Metody i techniki nauczania:** odwrócona klasa, pogadanka, dyskusja

**Formy pracy:** praca indywidualna, praca w parach, praca w grupach, praca całego zespołu klasowego

**Środki dydaktyczne:** komputer, tablica interaktywna

### **Materiały pomocnicze**

Portal [Europa.eu](http://Europa.eu) (dostęp 25.08.2021).

## **PRZEBIEG LEKCJI**

### **Faza wprowadzająca**

- Nauczyciel wprowadza uczniów w tematykę zajęć, nawiązując do zagadnień opisanych we wprowadzeniu do e-materiału. Omawia cele lekcji.
- Następnie nauczyciel prosi, by uczniowie, pracując w parach, opracowali swoje mapy myśli związane z tematem współpracy międzynarodowej. Wybrana osoba z danej pary przedstawia swoje propozycje, ochotnik zapisuje je na tablicy. Pozostali uczniowie odnoszą się do tych sugestii, uzupełniając je.

### **Faza realizacyjna**

- Nauczyciel prosi uczniów o zapoznanie się z materiałem z sekcji „Przeczytaj”. Wspólnie z uczniami omawia kolejno pozytywne i negatywne skutki współpracy międzynarodowej w podziale na kategorie. Każdorazowo nauczyciel prosi uczniów o podanie przykładów nieuwzględnionych w materiale.
- Nauczyciel następnie pyta uczniów, czy znają jakieś przykłady dobrych lub złych stron współpracy międzynarodowej, regionalnej czy transgranicznej, z którymi stykają się na co dzień (np. finansowanie budowy infrastruktury, programy dla szkół, dotacje do przedsięwzięć kulturalnych, partnerstwa miast, działania proekologiczne). Uczniowie w grupach zapoznają się ze schematem interaktywnym i wykonują polecenia zawarte w tej części e-materiału. Po upływie ustalonego przez nauczyciela czasu uczniowie prezentują rezultaty pracy, nauczyciel moderuje dyskusję dotyczącą wpływu współpracy międzynarodowej na rozwój regionu uczniów.
- Następnie nauczyciel prosi uczniów o rozwiązanie w parach ćwiczeń z sekcji „Sprawdź się”. Chętni uczniowie prezentują swoje rozwiązania. Pozostali uczestnicy lekcji korygują ewentualne błędy.

### **Faza podsumowująca**

- Omówienie ewentualnych problemów z rozwiązaniem ćwiczeń i poleceń z sekcji „Sprawdź się”.
- Nauczyciel omawia przebieg zajęć, wskazuje mocne i słabe strony pracy uczniów, udzielając im tym samym informacji zwrotnej. Ocenia aktywność uczniów podczas lekcji.

- Wybrany uczeń podsumowuje zajęcia, zwracając uwagę na nabyte umiejętności.

### **Praca domowa**

- Wybierz jeden przykład pozytywnego wykorzystania współpracy międzynarodowej w Twoim regionie. Napisz, o jakie przedsięwzięcie chodzi i na czym polegała odniesiona korzyść (np. dofinansowanie, włączenie do programu ochrony przyrody etc.).

### **Wskazówki metodyczne opisujące różne zastosowania danego multimedium**

Schemat może zostać wykorzystany podczas innych lekcji dotyczących współpracy międzynarodowej (zakres rozszerzony: VII. 2; XX. 2, XX. 3). Może znaleźć zastosowanie także podczas realizacji tematów „[Pozytywne i negatywne skutki integracji europejskiej. Płaszczyzny integracji międzynarodowej w Europie](#)”, „[Formy współpracy międzynarodowej w Europie](#)”, „[Bilans zysków i strat wynikających z członkostwa Polski w UE](#)”.